

[អ្នកសម្ភាស៖ សាយ តុលា- អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសន៍៖ ជី មុនីវង់]
[Interviewer: Tola Say. Interviewee: Chi Monivong]

[00:00]

ក្រៅពីការលក់នៅផ្ទះ និងលក់ឱ្យបងប្រុស តើអ្នកណាដែលមកទិញអង្កាច់ពីបង?
Besides selling at your house [to visitors] and selling to your brother, who were your customers?

មានអ្នកលក់ដែរ! អ្នកលក់នៅតាមប្រាសាទ។ ចូនកាល មានអ្នកលក់ពីរ ឬបីអ្នកដែលមកទិញ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំមិនសូវដឹងដែរ ដោយសារខ្ញុំខានធ្វើយូរឆ្នាំហើយ។
There were other sellers. Sellers at the temples! Sometimes there were a few buyers who came to buy. Now I do not know any more because I have stopped for a long time.

[00:27]

ភាគច្រើន តើគេទិញអង្កាច់ទៅធ្វើអ្វី?
Most of the time, what did they buy for?

អ្នកដែលទិញអង្កាច់ខ្ញុំភាគច្រើន ពួកគេទិញយកទៅលក់នៅតាមប្រាសាទដែរ។ ពួកគេលក់ឱ្យភ្ញៀវទេសចរណ៍នៅតាមប្រាសាទមួយចំនួនដូចជា៖ ប្រាសាទតាព្រហ្ម ប្រាសាទអង្គរវត្ត និងប្រាសាទបន្ទាយក្តី។ ខ្ញុំដឹងតែបីប្រាសាទនេះទេ ដែលមានអ្នកលក់អង្កាច់។ បើតាមប្រាសាទដទៃទៀត ខ្ញុំមិនដឹងទេ។
Most of my customers bought Angkuoch to sell at the temples. They sold them to tourists at a few temples such as Ta Prohm temple, Angkor Wat temple and Beanteay Kei temple. I know only these three temples that had Angkuoch sellers. If we are talking about other temples, I have no idea.

តែបងធ្លាប់មានអ្នកលេងអង្កាច់ណាមកទិញពីបងផ្ទាល់ទេ?
Have you ever had buyers come to buy from you directly?

បាទ! អ្នកលេងអង្កាច់នោះហើយដែលមកទិញអង្កាច់ពីខ្ញុំទៅ។
Yes! The Angkuoch players came to buy Angkuoch from me directly.

តើគេប្រើអង្កាច់នៅពេលណា? ហើយប្រើដើម្បីអ្វី?
When do we use Angkuoch? For what?

រឿងនេះ ខ្ញុំមិនដឹងដែរ។ តែពីរប្លែកមកហើយ... តាំងពីខ្ញុំដឹងក្តីមក ខ្ញុំដឹងថា យើងធ្វើអង្កាច់ដើម្បីលក់ឱ្យភ្ញៀវទេសចរណ៍។ វាមានតាំងពីយូរមកហើយ ដូចនេះខ្ញុំមិនសូវដឹងប្រវត្តិដែរ។
I have no idea. It has been a long time... When I grew up, I knew that I had to make Angkuoch for selling to tourists. It has been a long time so I do not know its history well.

[01:22]

អ្នកខ្លះប្រើអង្កាច់ដើម្បីលេង តែបងដូចជាធ្លាប់ប្រាប់ខ្ញុំថា បងធ្លាប់ឃើញគេយកអង្កាច់ទៅចូលរួមប្រកួត។ តើពិតឬទេ?
Some people play Angkuoch for fun. But you just told me that you saw someone taking it to join a competition. Is that right?

កាលខ្ញុំមើលទូរទស្សន៍នៅឆ្នាំ២០១៩ ឬប្រហែល២០១៨ ខ្ញុំឃើញគេលេងអង្គចង្រៃក នៅក្នុងកម្មវិធី...ក្នុងទូរទស្សន៍ហង្សមាស ក្នុងកម្មវិធីសាកល្បងសមត្ថភាព។ អ្នកណាមានជំនាញអី គេអាចបង្ហាញជំនាញនោះ ដូចជា៖ វា ច្រៀង។ល។
When I watched TV in 2019 or 2018, I saw a man perform Angkuoch Daek in a TV program... It was on Hang Meas TV [station], "Got Talents" Program. Whoever has skills, they can showcase them through that program, like dancing, singing, and so on.

ប៉ុន្តែខ្ញុំឃើញជនជាតិមួយនោះផ្ទុកអង្គចង្រៃ ។ អង្គចង្រៃដែលខ្ញុំឃើញនោះជាអង្គចង្រៃក។ ខ្ញុំគិតថា វាបានធ្វើក្នុងប្រទេសថៃ។ ខ្ញុំមិនសូវដឹងពីប្រវត្តិអង្គចង្រៃកនោះទេ។
But I saw a foreigner perform Angkuoch. The Angkuoch that I saw was Angkuoch Daek. I think it was made in Thailand. I do not really know about its background.

*តើបងបានដឹងអ្វីខ្លះពីអង្គចង្រៃក?
What do you know about Angkuoch Daek?*

និយាយពីអង្គចង្រៃក ខ្ញុំដឹងតែប៉ុណ្ណឹងទេ។ ខ្ញុំមិនដែលបានឃើញផ្ទាល់ទេ។ ខ្ញុំបានឃើញតែតាមទូរទស្សន៍ ក្នុងកម្មវិធីសាកល្បងសមត្ថភាព។ ខ្ញុំមិនដែលឃើញគេធ្វើអង្គចង្រៃកទេ ខ្ញុំធ្លាប់ឃើញតែគេផ្ទុក។ ពេលមួយនោះ បងខ្ញុំបានកាន់យកឱ្យខ្ញុំមើលដែរ។ អង្គចង្រៃនោះ គាត់ដូរជាមួយភ្លៀវ។ គាត់ដូរជាមួយអង្គចង្រៃប្លង់។ តែខ្ញុំមិនដឹងថា បងខ្ញុំទុកវានៅឯណាទេ។ ប្រហែលជាបាត់ហើយក៏មិនដឹង ដោយសារគាត់បានមកប្តូរឆ្នាំដែរ!
With regard to Angkuoch Daek, I know only that much. I have never seen one personally. I only saw it on TV, on the Got Talents Program. I have never met anyone who makes Angkuoch Daek. I only saw a man play it. Once upon a time, my brother brought one to show me. He exchanged it with his customer. He exchanged it for his Angkuoch Russey. I do not know where he keeps it now. Perhaps it is lost because he exchanged it a long time ago now.

[02:50]

*ដោយសារវាជារបស់ដែលគាត់ដូរ តើបងបានសាក ឬលេងដែរឬទេ?
Did you ever try playing it?*

ខ្ញុំមិនបានផ្ទុកទេ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែកាន់វាមើល។ វាផ្ទុកទៅដូចជាមិនសូវលឺសម្លេងដែរ។ ឬប្រហែលជាខ្ញុំមិនទាន់ដឹងថា គេផ្ទុកវារបៀបណា។ ខ្ញុំបានឃើញម្តងនោះ។ តែគឺឡូវប្រហែលបាត់ហើយ! មិនដឹងថាបងយកទៅណាបាត់!
I did not play it. I only held it. It did not make a good sound. Or perhaps that was because I do not know the playing technique. I saw it once. Now, perhaps it is lost. I am not sure where my brother keeps it.

[03:14]

*ពេលដែលបងឃើញគេលេងអង្គចង្រៃ តើបងឃើញគេលេងតែអង្គចង្រៃទេ ឬក៏គេលេងជាមួយនឹងឧបករណ៍ផ្សេង?
When you saw a man perform with his Angkuoch [Daek], do you remember whether that man played it solo or with other instruments?*

ខ្ញុំឃើញគេលេងដោយមានចង្វាក់ចម្រៀង។ គេផ្ទុកដោយមានភ្លេងអមជាមួយផង តែខ្ញុំមិនដឹងថាគេហាក់ ឬគេរៀនមកពីណាទេ។ ខ្ញុំធ្លាប់តែឃើញតាមទូរទស្សន៍ ហើយគេលេងយ៉ាងពិរោះ។ រយៈពេលដែលគេផ្ទុកដូចជាបី ទៅបួននាទីទេ!

I saw that that man could make rhythms with his Angkuoch performance. He played along with rhythm. I do not know how he rehearsed or who he learned it from. I only saw it on TV and he played beautifully. His performance took three or four minutes!

*តើបងឃើញគេលេងតែអង្គុចទេ ឬក៏គេលេងជាមួយនឹងឧបករណ៍ផ្សេង?
Do you remember whether he played solo Angkuoch or with other instruments?*

អត់ទេ! គេផ្តល់តែអង្គុចទេ ប៉ុន្តែវាជាអង្គុចដែក។
ខ្ញុំចង់បញ្ជាក់ថាវាមិនមែនជាអង្គុចឬស្សីទេ។
No! He played Angkuoch only. It was Angkuoch Daek. I just wanted to clarify that it was not Angkuoch Russey.

[03:48]

*តើអ្នកលេងនោះជាជនជាតិអ្វី?
What was his nationality?*

ខ្ញុំមិនបានមើលទេ។ ខ្ញុំមើលតែមួយភ្លែត ហើយកម្មវិធីក៏ចប់។
ខ្ញុំមិនសូវមើលទូរទស្សន៍ទេ។ [សើច...]
I did not notice. I just watched it and the program ended. I did not really use to watch TV. [Laughs...]

*តើបងគិតថាគាត់ជាជនជាតិខ្មែរ ឬជនជាតិបរទេស?
Do you think he is a Cambodian or foreigner?*

ជនជាតិបរទេស!
Foreigner!

[04:03]

*សម្រាប់បងដែលជាអ្នកធ្វើអង្គុចដែរ
តើបងមានអារម្មណ៍យ៉ាងណាពេលដែលឃើញគេលេងអង្គុចដែក?
As you are also an Angkuoch maker, how did you feel when you saw there was Angkuoch Daek performance?*

ទេ! មានអី! ខ្ញុំឃើញគេលេងពិរោះដែរ។ ខ្ញុំចេះផ្ទាត់ធម្មតា។ តែគេផ្ទាត់មានភ្លេង
និងចង្វាក់របស់គេ។
No! Nothing! I just noticed that it was beautiful. I only know the simple playing technique but he could play with rhythm and melody.

[04:21]

*តើបងគិតថា វាមានប្រវត្តិយូរលង់ ឬយ៉ាងណាដែរ?
What do you think about its background?*

ដោយសារគេលេងខុសពីយើង ខ្ញុំមិនដឹងគេមានប្រវត្តិយូរប៉ុណ្ណា?
ប៉ុន្តែតាំងពីខ្ញុំដឹងក្តីមក ខ្ញុំឃើញមានអង្គុចឬស្សីនេះមានរួចស្រេច។
ខ្ញុំមិនដឹងថាវាមានប្រភពមកពីណាទេ។ តែតាំងពីខ្ញុំកើតមក ខ្ញុំឃើញឪពុកខ្ញុំចេះធ្វើ
ខ្ញុំក៏រៀនធ្វើតាមគាត់។ ខ្ញុំក៏ចេះមកដល់សព្វថ្ងៃ។
Since his playing was different from mine, I do not know for how long it has existed. Back when I was growing up, I already saw Angkuoch Russey then. I do

not know where it came from. Since I was born, I saw my father making it. So then, I learned from him. I still know the making process now.

[04:51]

*ដោយសារបងជាអ្នកធ្វើ តើបងធ្លាប់ឃើញគេលេងដែរឬទេ?
Since you were Angkuoch maker, have you ever seen someone play your instrument?*

ខ្ញុំមិនដែលឃើញគេលេងទេ។ ភាគច្រើន បងប្រុសខ្ញុំយកទៅលក់ទៅអង្គុចបាត់ៗ។ តែខ្ញុំលឺពីអ្នកលក់នៅក្នុងប្រាសាទដូចគ្នាប្រាប់ថា វាមានសម្លេងពិរោះ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាគាត់ផ្ទុករបៀបម៉េចទេ ខ្ញុំមិនចេះដែរ។ [សើច...]

I have never seen someone else play it. Most of the time, my brother took them to sell. However, I heard the other sellers at the temple tell me that they could make a good sound. I did not know how to play it either. [Laughs...]

[05:08]

*ចុះកាលពីបងនៅក្មេង បងធ្លាប់ឃើញចាស់ៗលេងដែរឬទេ?
When you were young, did you see old people play this instrument?*

កាលពីក្មេង ចាស់ៗខ្លះមិនស្គាល់អង្គុចទេ។ គេអាចស្គាល់តាមតំបន់ដែរ។ តំបន់ប្រាសាទខ្លះមាន ខ្លះក៏មាន។ មនុស្សនៅតំបន់ខ្លះក៏មិនស្គាល់។
When I was young, most of the old people I know did not play Angkuoch. Some people who lived around the temple knew how to play and some did not. Some people who lived in other areas did not know how.

*អ្នកសៀមរាបធ្វើអង្គុចតាមតំបន់ដែរមែនទេ?
Did people from Siem Reap make Angkuoch as well, depending on their location?*

បើតាមខ្ញុំដឹង ខ្ញុំគិតថាមានមនុស្សតែប៉ុន្មាននាក់ប៉ុណ្ណោះដែលចេះ។ កាលពីដំបូង អ្នកស្រុះស្រង់ពីរនាក់ដែលចេះ តែពួកគាត់ដូចជាឈប់អស់ហើយ។ ក្នុងចំណោមពីរនាក់ នោះ មានមិត្តខ្ញុំម្នាក់ដែរដែលចេះ។ តែពេលនេះ គាត់ដូចជាឈប់ហើយពេលដែលគាត់មានការងារធ្វើ។ ការធ្វើលក់នេះអាស្រ័យលើអ្នកទិញដែរ។ ពេលដែលអ្នកទិញលក់ដាច់ គេក៏មកយកពីយើង។ ចុងកាល គេលក់មិនដាច់ក្នុងបួន ឬប្រាំថ្ងៃ គេក៏មិនយកពីខ្ញុំដែរ។ វាពិបាក មិនដូចពីមុន។ ពីមុន ដាក់ទៅដាច់! តែពេលនេះ ខ្ញុំមិនដឹងដែរ។ ខ្ញុំមិនដឹងទិដ្ឋាររសគេយ៉ាងណាទេ។ ខ្ញុំដឹងតែថា បើគេយក ខ្ញុំលើកយកទៅឱ្យគេ។

To my knowledge, I think there were only a few people who knew [how to make Angkuoch Russey]. Before, there were two people in Sras Srang village who knew how, but now they have already stopped. Among them, one is my friend. But I think he stopped when he got a job. The selling depended on the buying too. If they sellers could sell well, they came to buy from me. Sometimes they could not sell for four or five days, hence, they did not come to buy from me. It was hard, unlike earlier times. Before I could sell them all, but now I have no idea. I do not understand the market well. I only know that if they took the order, I sold Angkuoch to them.

[06:16]

*ពេលដែលលក់ដាច់ពេលនោះ តើមានក្មេងៗចេះធ្វើច្រើនដែរឬទេ?
When you could sell well, were there many kids who made it [Angkuoch] as well?*

ពីមុន! ក្មេងៗដែលចេះធ្វើតែពីរ ឬបីនាក់ទេ។ ហើយពេលនោះលក់ដាច់ទៀតផង។ វាជារឿងសេដ្ឋកិច្ចរបស់គេ។ ខ្ញុំមិនដឹងពីស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់គេ។ តែពេលនេះ ខ្ញុំគិតថាវាលក់មិនសូវដាច់ទេ។ គ្រួសារខ្ញុំក៏ឈប់ធ្វើលក់ឱ្យអ្នកណាទៀតទេ។ ពួកគាត់សម្រាកធ្វើប្រហែលជាមួយឆ្នាំ ទៅពីរឆ្នាំហើយ។ ចំពោះខ្ញុំ ខ្ញុំមិនបានធ្វើរយៈពេលបី ឬបួនឆ្នាំ។

Before! There were only a few kids and they could sell them well. It depended on the economy. I did not understand their economy. But now, I think we cannot make a profit out of selling them any more. My family have stopped selling and making [Angkuoch]. They stopped around one to two years ago. I personally stopped three or four years ago now.

[06:56]

*ពេលដែលបងនៅធ្វើ តើបងបានឃើញថាអ្នកណាដែលចូលចិត្តលេងអង្កួច? ក្មេង? ចាស់? ស្រី? ប្រុស?
When you made Angkuoch, who liked to play Angkuoch? Young people? Old people? Female? Or male?*

អ្នកដែលលេងអង្កួចភាគច្រើនជាអ្នកលក់។ អ្នកលក់ប្រហែលបី ឬបួននាក់ដែលចូលចិត្តលេង ពេលដែលគេយកវាទៅលក់។ គេផ្ទាត់ឱ្យភ្ញៀវស្តាប់ ពេលដែលភ្ញៀវដើរមក។

Most of the Angkuoch players were sellers. There were three or four sellers who liked to play when they went to sell. They played for their customers or they played when tourists came across their places.

[07:20]

*ដូចខ្ញុំបាននិយាយជាមួយឪពុកបង គាត់ថាចាស់ៗពិសេសប្រើអង្កួចដើម្បីញែរស្រី។
When I talked to your father, he told me that old people used to flirt with girls.*

ខ្ញុំមិនបានដឹងដែរ។ បើបងសួរខ្ញុំអំពីប្រវត្តិរបស់វា ខ្ញុំមិនដឹងទេព្រោះខ្ញុំមិនដែលបានសួរឪពុកខ្ញុំដែរ។ បើញែរស្រី ខ្ញុំផ្ទាត់អង្កួចមិនបានទេ។ ទាល់តែខ្ញុំប្រើពាក្យសម្តី! [សើច...]

I do not know about that either. If you ask me about its background, I do not know because I never asked my father. About flirting with girls, I do not think that Angkuoch would work. It wouldn't work unless [the men] blew words [to girls]. [Laughs...]

*នៅពេលដែលបងលឺថា គេប្រើអង្កួចដើម្បីញែរស្រី តើបងយល់យ៉ាងណាដែរ?
បងចង់សាកល្បងដែរឬទេ?*

When you hear that people used Angkuoch to flirt with girls, what do you think? Do you want to try?

ចង់សាក គឺខ្ញុំចង់! ប៉ុន្តែខ្ញុំគិតថា វាមិនបានដាច់ខាត។ [សើច...]
I want to try. But I am very sure that it would not work. [Laughs...]

[08:09]

អម្បាញ់មិញ បងប្រាប់ខ្ញុំថា បងតែងតែលេងអង្កួចដើម្បីឱ្យគេស្តាប់។ នៅពេលដែលគេលឺ តើគេបញ្ចេញប្រតិកម្មបែបណា?

Just now, you told me that you always played Angkuoch for others to listen to. When they heard it, how did they react to you?

ចួនកាល ភ្ញៀវខ្លះ...ខ្ញុំមិនបានលក់ដូចបងប្រុសខ្ញុំទេ។ ចួនកាល ពេលដែលមានភ្ញៀវដើរកាត់ ខ្ញុំទៅលក់។ តែភ្ញៀវខ្លះ ភ្ញៀវដែលបានដឹង និងធ្លាប់ឮ គេមិនមានសកម្មភាពអ្វីទេ។ គេធ្វើធម្មតា។ ពេលដែលខ្ញុំដើរទៅកាន់គាត់ គាត់គ្រាន់តែនិយាយអរគុណ ហើយគាត់ប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់ស្គាល់ហើយ។ ចួនកាល សម្រាប់មនុស្សដែលមិនធ្លាប់ស្គាល់ គេសួរខ្ញុំថា វាជាអ្វី? គេថាវាប្លែក។ គេសួរថាវាធ្វើមកពីអ្វី? ខ្ញុំក៏ប្រាប់គេថា វាធ្វើមកពីឫស្សី។ ហើយខ្ញុំក៏ផ្តន្ទិញគេស្តាប់ ហើយគាត់ដឹង គាត់អាចទិញពីខ្ញុំ។ តែប៉ុណ្ណឹង!

Sometimes, some customers... I did not sell Angkuoch like my brother. Sometimes when tourists came across this way, I went to promote Angkuoch for the sake of selling it. But for some tourists who had seen and heard it before, they did not react at all. They behaved as normal. When I walked toward them, they just said 'Thank you' and they told me that they already knew about it. Sometimes, those who did not know about it, they always asked me, 'What is that?'. They said it was new for them. They asked me what it was made from. I told them that it was made from bamboo. And I played for them. When they knew about it, they could buy it from me. That's it.

[09:12]

ភាគច្រើន តើខ្មែរប្រទេសដែលទិញអង្កួចពីបង?
Were most of your customers foreigners or Cambodian?

ភាគច្រើនភ្ញៀវបរទេសជាអ្នកទិញ។ ភ្ញៀវខ្មែរមិនងាយទិញទេ។ ភាគច្រើន គាត់គ្រាន់តែសុំផ្លាត់ ហើយគាត់ក៏ដើរទៅបាត់។ [សើច...]
Many of my customers were foreigners. Cambodians tourists did not like to buy. Most of the time, they just asked me to demonstrate and then they walked away. [Laughs...]

[09:36]

តើបងគិតថាខ្មែរចាប់អារម្មណ៍ពីឧបករណ៍នេះដែរឬអត់?
Were Cambodians interested in this instrument?

អ្នកខ្លះចាប់អារម្មណ៍ ហើយអ្នកខ្លះក៏ទិញដែរ។ អ្នកខ្លះទិញពីខ្ញុំមួយឬពីរ។ គេយកទៅមើល ឬយកទៅលេង ខ្ញុំក៏មិនដឹងដែរ។ ចួនកាល ពេលដែលគេដើរលេងតាមប្រាសាទ គេសុំទិញមួយឬពីរ។ តែភាគច្រើន ខ្ញុំលក់ដាច់នឹងភ្ញៀវបរទេស។
Some [Cambodian] people were interested and some of them also made a purchase. Some people bought one or two. I do not know whether they bought it to sell or to play. Sometimes when they went for a walk around the temples, they bought one or two. But most of the time, I could sell well to foreign tourists.

[10:03]

តើភ្ញៀវស្រីឬប្រុសដែលចូលចិត្តទិញអង្កួច?
Female tourists or male tourists?

និយាយរួមទៅ វាអាស្រ័យតាមចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់គេ។ ចួនកាលស្រី ចួនកាលប្រុស! ខ្ញុំកំណត់មិនបាន។ ចួនកាល គេចាប់អារម្មណ៍ដោយសារបុគ្គលនោះចូលចិត្ត។ ដូច្នោះ ខ្ញុំក៏លក់ឱ្យគេទៅ។

In short, it depended on their interest. Sometimes female or sometimes male! I could not judge. Sometimes they were interested because they liked it. So, I sold it to them.

*អញ្ចឹងមានន័យថា បងធ្លាប់មានមនុស្សស្រីទិញពីបងដែរ?
So that means you also had female customers buying Angkuoch from you?*

ភ្ញៀវបរទេសស្រីទិញស្មើគ្នានឹងភ្ញៀវបរទេសប្រុសដែរ។
Some female foreign tourists bought it just like men.

[10:38]

*តើគេធ្លាប់ប្រៀបធៀបអង្កួចនឹងរបស់អ្វីមួយទេ?
Have you ever heard people comparing Angkuoch with something else?*

ចួនកាល គេប្រៀបធៀបអង្កួចនឹងខ្លួយ។ តែគេតែងតែសួរថា ហេតុអ្វីបានជាខ្ញុំមិនផ្លុយ តែបែរជាផ្លាត់អង្កួចទៅវិញ? ហើយគេថាហេតុអ្វីបានអង្កួចធ្វើពីឫស្សី? ហើយខ្លួយធ្វើពីពាកទៅវិញ?
Sometimes people compared Angkuoch with khloy [Cambodian flute]. People always asked why I do not play khloy but play Angkuoch instead. And they asked why Angkuoch was made from [one type of] bamboo and khloy was made from another type of bamboo.

ខាងបងគេហៅយ៉ាងម៉េចទៅវិញ?
How do people in your area call it [that other type of bamboo for khloy]?

គេហៅដកម៉ៃ។
They call it 'Dok Mai'.

គេហៅដកម៉ៃភ្នំពេញណា! អ្នកសៀមរាបហៅវាថា «ពាក»។ បងមកពីខាងណាដែរ?
បើនិយាយដកម៉ៃ ខ្ញុំមិនស្គាល់ដែរ។ [សើច...]
They call it 'Dok Mai'. People from Siem Reap call it 'Pok'. Where do you come from? If you call it 'Dok Mai', I do not know. [Laughs...]

*អ្នកស្រុកខ្ញុំប្រើភាសាក្នុងសមណាស់!
People in my area use a very polite word!*

ក្នុងសម!
So polite!

[11:20]

*អញ្ចឹងមានន័យថា មនុស្សស្រីក៏ទិញអង្កួចយកទៅប្រើដែរ? ខ្ញុំធ្លាប់លឺគេថា គេមិនឱ្យមនុស្សស្រីលេងខ្លួយទេ។ អញ្ចឹងខ្ញុំចង់ដឹងថា តើគេគិតថាមនុស្សស្រីមិនគួរលេងអង្កួចដោយហេតុផលទាំងនេះដែរឬទេ?
So that means women also bought Angkuoch to play? I heard that women are not supposed to play khloy. So I would like to know whether people think the same way about Angkuoch?*

អត់ទេ! ដូចជាគ្មានទេ! ខ្ញុំមិនដែលលឺថា គេមិនឱ្យមនុស្សស្រីលេងអង្កួច។ ព្រេងតែចិត្តអ្នកចង់លេងទេ! បើពួកគាត់ចង់ផ្លុយ គេលក់ឱ្យពួកគាត់ហើយ។ សំខាន់លើការចូលចិត្តទេ! អ្នកលក់មិនរើសមនុស្សប្រុស ឬស្រីទេ។ បើស្រីទិញ គេលក់។ បើប្រុសទិញ គេក៏លក់។

No! I do not think so. I have never heard that women are not allowed to play Angkuoch. It depends on whether they want to play or not. If they want to play, they [the sellers] sell Angkuoch to them. It depends on interest, not gender. If women want to buy it, they sell it to them. If men want to buy it, they also sell it to them.

តើចាស់ៗគិតយ៉ាងម៉េចដែរ?

What do old people think about this matter?

ចាស់ៗមិននិយាយអ្វីទេ! ឱ្យតែលក់ដាច់! ស្រីក៏លេងបាន! ប្រុសក៏លេងបាន!
Old people do not comment on this! As long as we can sell it [it's ok]. Woman can play it. So can men.

[11:58]

ដោយសារបងធ្លាប់លក់អង្គុច

*តើក្មេងៗប្រតិកម្មយ៉ាងម៉េចពេលដែលគេស្តាប់លឺសម្លេងអង្គុច? គេដែលថា វាបុរាណពេកទេ?
Since you used to sell Angkuoch, could you please share with me how young people react when they hear the sound of Angkuoch?*

ខ្ញុំមិនដែលបានសួរក្មេងៗថា វាបុរាណ ឬសម័យទេ។ ចូនកាល ក្មេងខ្លះសួរ ហើយក្មេងខ្លះទៀតក៏មិនសួរទេ។ ក្មេងដែលមកពីភូមិ ឬខេត្តផ្សេង ពេលដែលគេឃើញខ្ញុំផ្តាត់ គេក៏សួរ។ ហើយខ្ញុំមិនដឹងថាគេចូលចិត្ត ឬមិនចូលចិត្តទេ។
I have never asked young people whether it is traditional or modern. Sometimes young people asked me about it and some kids did not. Kids who came from other villages or provinces, when they saw me playing, they asked about it. And I could not guess whether they liked it or not.

បើគេទិញទើបដឹងគេចូលចិត្ត?

You know they liked it only when they bought it?

បើគេចាប់អារម្មណ៍ គេទិញយកវាទៅ។ ហើយខ្ញុំក៏លក់ឱ្យ! [សើច...!]
If they were interested, they bought it. And I sold it to them. [Laughs...]

[12:44]

អម្បាញ់មិញ បងប្រាប់ខ្ញុំថា មានអ្នកធ្វើអង្គុចពីរនាក់។ ចុះក្រៅពីនេះ បងស្គាល់អ្នកធ្វើអង្គុចផ្សេងទៀតដែរឬទេ?

Just now, you told me that there were only two people who used to make Angkuoch. Besides those, do you know any other Angkuoch makers?

ដូចជាអត់ទេ! ខ្ញុំស្គាល់ពីរនាក់ដែលនៅស្រះស្រង់ខាងត្បូង និងម្នាក់ទៀត។ ពួកគេបានឈប់ធ្វើអស់ហើយ។ និយាយទៅ ខ្ញុំមិនសូវបាននៅដែរ។ បើខ្ញុំបាននៅធ្វើដូចមុន ខ្ញុំត្រូវទំនាក់ទំនងគេ បើខ្ញុំមិនមានអង្គុចគ្រប់សម្រាប់ការកុម្មុង។ នៅពេលដែលខ្ញុំធ្វើមិនទាន់ ខ្ញុំទៅលើកពីគេដើម្បីកុំឱ្យដាច់មោឃ។

No! I only knew that two Angkuoch makers lived at South Sras Srang [village] and there was another one, but they have already stopped. I do not really stay at home now. If I still stayed at home like before, I might have needed to interact with them if I did not have enough Angkuoch to fulfil my customers' orders. When I did not finish making in time, I went to order from those others to make sure that my customers still came to me.

ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ ខ្ញុំមិនដឹងថាគេនៅធ្វើឬអត់ទេ។
ខ្ញុំមិនដឹងថាគេបានគ្រួសារឬនៅឡើយទេ? ខ្ញុំមិនដឹងថាគេផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅឬនៅ?
ខ្ញុំមិនដឹងដែរ។ ហើយខ្ញុំបានទៅធ្វើការបីបួនឆ្នាំហើយ ខ្ញុំមិនបាននៅផ្ទះ
ដូច្នោះខ្ញុំមិនសូវជិតដិតជាមួយគ្នាដែរ។

But now I am not sure whether they still make [Angkuoch] or not. I do not know whether they are already married or not yet. I do not know whether they have changed their address. I do not know. And now that I've been at work for a couple of years, I could not stay at home so I do not know about this well.

[13:41]

ចុះក្រៅពីភូមិស្រះស្រង់ តើមានអ្នកផ្សេងទៀតធ្វើដែរឬទេ?
How about other makers besides the people in Sras Srang?

ក្រៅពីស្រះស្រង់ មានអ្នកនៅព្រះដាក់។ ពួកគាត់នៅភូមិព្រះដាក់ ឃុំព្រះដាក់ ស្រុកបន្ទាយស្រី។ មានអ្នកធ្វើប្រហែលជាពីរនាក់នៅព្រះដាក់។ ពីរ ឬបីនាក់ដែរ!
ពេលដែលខ្ញុំធ្វើមិនទាន់ ខ្ញុំខស្បាត់ទៅទិញនៅទីនោះដែរ។ តែពេលនេះ
ខ្ញុំមិនដឹងថាគេនៅធ្វើទៀត ឬមិនធ្វើទេ។ ខ្ញុំដឹងតែប៉ុណ្ណឹង។

Besides Sras Srang [village], there were other makers in Preah Dak village. They lived in Preah Dak village, Preah Dak commune, Banteay Srey district. Maybe there were two makers at Preah Dak. Two or three makers! When I could not make enough Angkuoch to fulfil orders, I liked to go to buy there. But now, I am not sure whether they continue to make [Angkuoch] or not. I only know this.

[14:22]

អញ្ចឹងគេធ្វើអង្គចតែក្នុងពីរភូមិនេះទេ?
Did Angkuoch makers live in only these two villages?

បាទ! តែប៉ុណ្ណឹង!
Yes! Only these!

អង្គចប្រភេទអ្វី?
What type of Angkuoch did they make?

អង្គចឬស្សី! គេធ្វើប្រភេទឬស្សីដូចគ្នាដែរ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាគេធ្វើប្រភេទឬស្សីអ្វីទេ
តែមានតែឬស្សីប្រភេទនេះទេដែលធ្វើបានលឺ។

Angkuoch Russey! They made Angkuoch Russey like my family. I do not know the type of bamboo but there is only one type of bamboo that can produce sound.

លឺយ៉ាងម៉េច? បងអាចប្រាប់ខ្ញុំបានទេ?
How does it sound? Could you please show me?

ខ្ញុំបានផ្តាត់ឱ្យមើលហើយ។ វាលឺតែប៉ុណ្ណឹង។
I have shown you. It is just like that.

[14:45]

ចុះបងចេះធ្វើសម្លេងនឹងមាត់ទេ?
Can you make a sound through your mouth?

ខ្ញុំធ្វើមិនកើតទេ។ [សើច...]
I cannot. [Laughs...]

តើបងមិនចេះបកស្រាយសម្លេងអង្កួចទេ?
Can you describe the sound of Angkuoch?

អត់ទេ! ខ្ញុំចេះតែផ្លាស់ឱ្យតែលឺទេ។ បើធ្វើបែបបទភ្លេង ខ្ញុំមិនចេះទេ។
ខ្ញុំមិនបានរៀនផ្លាស់ដែរ។
No! I can make it to produce a sound. If you want me to make a rhythm, I cannot. I did not learn how to make a sound with rhythm.

តើបងគិតថាវាមានចង្វាក់ភ្លេងដែរឬទេ?
Do you think Angkuoch has rhythm?

មាន! អាចមាន! មិនមែនអាចទេ គឺមានតែម្តង! តែទាល់តែអ្នកចេះផ្លាស់!
បងខ្ញុំអាចផ្លាស់បាន ដោយមានភ្លេងរបស់គាត់។ គាត់ក៏លក់ដូរដែរ។ គាត់ធ្វើការដែរ។
ពួកយើងមិនសូវមានពេលជួបគ្នាផង។
ខ្ញុំមិនដឹងថាគាត់អាចផ្លាស់បានដូចមុនឬអត់ទេ។
ដោយសារគាត់ចូលធ្វើការមួយឆ្នាំជាង។ ខានយូរអាចនាំឱ្យផ្លាស់មិនសូវលឺដែរ!
ដូចពេលដែលខ្ញុំធ្វើ ខ្ញុំញ័រដែរ។ [សើច...]
Yes! It could have. Not only could but it definitely has. Only if the maker knows how to play. My brother could do it. He has his own rhythm. He used to sell them. He works now. We do not have time to meet each other. I am not sure whether he can play as well as before. He has been working for one year now. When I do not play it often, it is possible to say that I cannot play well. When I showed you the making process, my hands were shaking. [Laughs...]

[15:35]

បងគិតថា ការធ្វើអង្កួចនេះមានសារៈសំខាន់ដែរឬទេ?
Is making Angkuoch important to you?

ចំពោះការធ្វើអង្កួច សារៈសំខាន់ទីមួយគឺថវិកា។ ទីពីរគឺ
ពួកយើងមានអង្កួចតាំងពីសម័យបុរាណ។ ដូច្នេះ ខ្ញុំធ្វើទៅកុំឱ្យវាបាត់បង់។ ពេលនេះ
វាស្ទើរតែបាត់បង់ទៅហើយ។ អ្នកចេះធ្វើអង្កួចនេះមានតិចណាស់។ [សើច...]
The first importance of Angkuoch making is that it generates income.
Secondly, we have had it for a very long time. So I cannot let it be lost. Now, it is endangered. The Angkuoch makers become very few. [Laughs...]

[16:00]

អ្នកចេះធ្វើមានចំនួនតិច។ ចុះចំណែកអ្នកលេងវិញ?
The Angkuoch makers become few. How about the players?

អ្នកលេងក៏ចេះតិចដែរ ដោយសារអ្នកលេងក៏ចេះតិចដែរ។ អ្នកដែលលក់ដូរ
ទើបចេះផ្លាស់។ គេរៀនផ្លាស់ដោយខ្លួនគេ។ ខ្ញុំមិនដឹងថា គេរៀនយ៉ាងណាទេ។
ខ្ញុំមិនដឹងដែរ។
The players also become few because they play less. It is only the sellers who can play. They learn to play by themselves. I do not know how they learn. I do not know.

តើបងគិតថា ការលេងអង្កួចនេះមានសារៈសំខាន់ទេសម្រាប់បង?
Is playing Angkuoch important to you?

សម្រាប់ខ្ញុំ វាមានសារៈសំខាន់តិចតួច។ ពេលដែលខ្ញុំផ្លាត់វាវាល់ថ្ងៃទៅ
វាមានសម្លេងពិរោះដែរ។ ពេលដែលខ្ញុំធ្វើ ខ្ញុំផ្លាត់។ ហើយពេលដែលខ្ញុំស្តាប់ទៅ
វាម្យ៉ាងដែរ។ នេះចំពោះខ្ញុំ។ តែចំពោះគេដទៃ ខ្ញុំក៏មិនដឹងដែរ។
For me it is less important. When I play it every day, I feel its sound is beautiful.
When I make it, I play. And when I listen to it, it is good. This is for me. I do not
know how others think about it.

[16:42]

តើបងគិតថា មនុស្សមិនថាក្មេងឬចាស់ តើពួកគាត់គួរតែយល់ ឬស្គាល់ពីការលេងអង្កួច
និងរបៀបធ្វើវាដែរឬទេ?

*Regardless of being old or young, do you think people should learn how to make and
play Angkuoch?*

តាមចំណូល! អ្នកខ្លះចូលចិត្ត! អ្នកខ្លះចង់ទិញយកទៅលក់
និងអ្នកខ្លះទិញយកទៅទុកមើល។ អ្នកខ្លះចង់រៀនធ្វើ តែគេក៏មិនមានពេលទេ។
គេមានការងាររបស់គេ។ អញ្ចឹងការផ្លាត់នេះ វាអាស្រ័យលើចំណង់ចំណូលទេ។
អ្នកខ្លះក៏ចូលចិត្តស្តាប់ អ្នកខ្លះក៏មិនចូលចិត្តស្តាប់។ តែប៉ុណ្ណឹង!

Depending on their interest. Some would like it [Angkuoch]. Some would buy
it for on-selling and some would just buy it to keep. Some people would like
to learn to make it but they do not have time. They have their own jobs. So it
depends on the individual's interest. Some people would like to listen and
some not. That's it.

តែអម្បាញ់មិញ បងនិយាយថាវាជារបស់ដែលជិតបាត់បង់។ សម្រាប់ការគិតរបស់បង
តើបងគិតថាមនុស្សគួរតែស្គាល់ពីវាដែរឬទេ?

*Just now, you told me that it is endangered. In your opinion, do you think people
should learn about it?*

វាជិតបាត់បង់ដោយសារពួកយើងមិនសូវបានធ្វើវាដែរ។ អ្នកខ្លះស្គាល់
អ្នកខ្លះទៀតក៏មិនស្គាល់។ សម្រាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំចង់ឱ្យគេស្គាល់ឱ្យបានច្រើន ព្រោះអង្កួចនេះ
អ្នកខ្លះមិនស្គាល់តែម្តង។ អញ្ចឹង!

It is endangered because we do not care about it that much. Some people
know about it and some people don't. I personally want many people to know
about it because some people have no idea what Angkuoch is.

[17:50]

អញ្ចឹង តើបងមានក្តីសង្ឃឹមអ្វីជាមួយឧបករណ៍អង្កួចនៅថ្ងៃខាងមុខ?
So what do you hope for the future of Angkuoch?

ខ្ញុំសង្ឃឹមថា ពេលដែលខ្ញុំបង្ហាញពីការធ្វើ និងការផ្តល់
ខ្ញុំសង្ឃឹមថាយើងទាំងអស់គ្នាអាចជួយផ្សព្វផ្សាយឱ្យបានដឹងលឺទាំងអស់គ្នា
ព្រោះវាជាមរតករបស់ខ្មែរយើង។ គ្រាន់តែជួយផ្សព្វផ្សាយទៅគ្រប់គ្រាន់ហើយ! [សើច...]
ឱ្យវាមានតម្លៃទៅមុខទៀត! [សើច...]

I hope that when I demonstrate its making and playing, I hope that all of us
can help to promote it widely because it is Khmer heritage. It is enough just
helping to spread this [knowledge]. [Laughs...] Keep it valuable for the future!
[Laughs...]

ខ្ញុំគិតថា ខ្ញុំអស់សំណួរសួររហូតហើយ។ អរគុណច្រើនដែលបងបានចំណាយពេលមួយព្រឹក
និងមួយថ្ងៃសម្រាប់ការចូលរួម។ តែបងគិតថា
មានអ្វីផ្សេងទៀតទេដែលបងចង់ចែករំលែកជាមួយពួកខ្ញុំ?

*I think I have asked you all the questions. Thank you very much for spending one day
and half of a morning to participate in this project. Do you think you have any other
important things you want to share?*

ចំពោះការចែករំលែករបស់ខ្ញុំ ដូចបងមកថតបង្ហាញ
ខ្ញុំបានត្រឹមតែជួយប្រាប់ពីរបៀបធ្វើ របៀបផ្គុំ
ព្រោះវាជាមរតកដែលបានបន្សល់មកយូរហើយ។ អញ្ចឹង សូមជួយថែរក្សា
និងផ្សព្វផ្សាយ! ខ្ញុំមានតែប៉ុណ្ណឹង! អរគុណ! [សើច...]

With regard to my sharing, since you came to take footage, I can only tell you
about the process of making and playing because it is our heritage that has
been left to us over a long period. So please help to preserve and promote it. I
have only this [to say]. Thanks. [Laughs...]

អរគុណ!
Thanks!

[19:07 - END]